

PAYAMENTUL

an . 24 Cor.

an . 12 «

an . 2 «

de Duminecă

an . 4 Cor.

România și :

an . 10 Cor.

zi pentru Ro-

și străinătate pe

an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA :
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se îna-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Întelegerea între maghiari și români.

De Eugen Brote.

D-l Justh, actualul președinte al Camerei de Comerț și Industrie, să se știe în cercuri largi, că el consideră necesară o schimbare în politica stat prin deslegarea chestiunii naționalilor. Acesta ar fi faptul care s'ar putea trage din diversele știri răspândite de un timp încoace prin presă. Amănuntele servite în ziare în jurul acestui fapt sunt fără importanță, parte fiindcă n'au fost confirmate, parte fiindcă sunt indiferente.

Manifestațiunea d-lui Justh a deșteptat în te părți și printre români speranțe nouă și viitor mai bun. Fără a voi să reținem ceva din importanța acestei manifestațiuni noi n'am putea să ne asociăm erilor optimiste. Nu putem să împărtășim speranțe de o schimbare în politica de stat, fiindcă manifestațiunii d-lui Justh îi este o însușire esențială: sancțiunea politică maghiar. D-l Justh este președintele Camerei deputaților, dar n'a manifestat în numele corpului legiștilor pe care îl reprezintă; din contră părerile sale stau în fața lui. D-l Justh este un membru fruntaș al partidului independist, dar n'a vorbit nici un cuvânt în numele acestui partid, care până acum n'a dat nici un semn de aprobare pentru declarațiile emise de d-l Justh. Chiar și fracțiunea acestui partid, care stăruie pentru înfrângerea băncii independente și consideră pe

d-l Justh drept cap al său, a stat rece în fața declarațiunilor d-lui Justh. Noi românii nu putem decât să ne bucurăm când bărbați distinși ca d-l Justh să convertească și manifestă aceleași convingeri, pe cari noi le-am manifestat totdeauna și le-am putea numi ale noastre. Dar nici pășirea d-lui Justh, nici bucuria noastră nu schimbă câtuși de puțin situația politică actuală.

Toate încercările mai mult sau mai puțin serioase câte s'au făcut până acum pentru a îndruma o înțelegere între maghiari și români au rămas fără rezultat. Și nici că se putea altcum. O înțelegere și o lucrare comună între două popoare este peste putință înainte de ce fiecare din ele nu este pătruns de necesitatea acestei înțelegeri. Noi românii suntem convinși că soarta noastră este legată de soarta poporului maghiar și că odată va trebui neapărat să ajungem la o înțelegere și la o lucrare comună spre binele patriei și al nostru.

Am și manifestat această convingere la toate ocaziunile ce ni-s'au dat. Maghiarii din țară s'au simțit ca stăpâni, cari pot domni aici în țară fără ca să fie vre-o trebuință de vre-o înțelegere cu celelalte popoare. În situația aceasta, din partea românilor, fie din partea maghiarilor, pentru a apropia politicește aceste popoare, rămânea zadarnic, și vor rămânea și în viitor tot zadarnice dacă încercarea de înțelegere nu va fi precedată de acțiunea de a face pe maghiari să recunoască și ei necesitatea acestei înțelegeri. D-l Justh este fără îndoială în pozițiune de a cunoaște mai bine decât noi

cele ce se petrec în inima poporului maghiar; poate că straturi largi ale poporului sunt părunse de necesitatea unei înțelegeri cu popoarele nemaghiare; poate spiritul lui Deák și Eötvös a domnit totdeauna în aceste pături și a fost numai năbușit în mod măiestrit; poate că nu trebuie decât o formulă magică pentru ca acest spirit să-și câștige iarăși libertatea și domnia. Oricum ar fi, precum stau lucrurile astăzi, noi românii suntem mai avansați decât maghiarii pe drumul înțelegerii și ne găsim ajunși la un punct, dela care numai împreună am putea pași înainte atunci când și ei ar ajunge acolo unde ne aflăm noi.

Misiunea dlui Justh este clară; ea se îndreaptă spre poporul maghiar și nu spre cel român. Când el va avea puterea să înscrie în programul guvernului înțelegerea cu naționalitățile atunci români și maghiari stăm pe aceeași treaptă, de abia atunci ne aflăm în ajunul unei schimbări în politica de stat, și de abia atunci se va vedea dacă înțelegerea dorită din ambele părți este sau nu realizabilă. Va dispune domnul Justh de aceasta putere? Stă în puterea dlui Justh să răspundă potrivit la această întrebare nici pentru prezent nici pentru viitor. Nu este exclusă posibilitatea ca dl Justh să fie însărcinat în curând cu formarea unui nou guvern, dar este și posibilitatea ca el să nu primească un asemenea mandat.

Noi românii putem aștepta în liniște des-

FOIȚA ZIARULUI «TRIBUNA».

Toamna.

Prin ramurile despoiate
De-al tinereții farmec viu
Își cântă vânturi desparate
In vuiet, versul lor pustiu.

Aleargă nori, goniți în cale
De 'nflorate văietări
Și frunze palide de jale,
S'astern sfioase pe cărări.

Tristeța toamnei mohorite
Alungă stoluri negre'n sbor
Peste livezi îngălbenite,
Se joacă vântul călător.

Prin ceața deasă, fumurie
Ce și țese vălul somnoros,
Copacii crengile-și mlădie
In fișuțul friguros.

Pustiu e codrul cu izvorul
Pustii sunt lanuri și câmpii
Cărări pe unde dor cu dorul
Se întâlnea... sunt reci, pustii...

Al verii cântec de 'nflorire,
S'a stins, în jale prefăcut. —
Ah, vis frumos de fericire,
Și tu — așa mi-ai dispărut...

Aurelia Pop.

Coquelin în rolul lui Cyrano.

— Impresii. —

A murit interpretul ideal al lui »Cyrano de Bergerac«.

Coquelin a fost unul dintre actorii mari ai Franței.

Din toți actorii trupelor franțuzești din turneele din străinătate, Coquelin mi-a fost cel mai iubit. Sarah Bernhardt e prea bătrână ca să poată fi judecată după calitățile, cari le are acum, Le Bargy cu piesele lui, e prea modern și prea străin de sufletul unui spectator ardelean, Réjane e — iarăși — prea pariziană, încât trebuie să fi trăit câțiva timp în mediul francez ca să o poți pricepe, Susana Després e ceva mai aproape din cauza legăturii tainice cu spiritul german, De Max — ieșeanul, care e la modă în Paris — e cu desăvârșire străin de idealul unui actor cum mi-l închipui eu — singur Coquelin m'a putut entuziasma.

Indată ce pășea Coquelin pe scenă uitai toate gândurile aduse la teatru. Nasul lui te provoca să rizi, ochii lui să te înflăcărezi, gestul lui să fi cuprins de o jale nesfârșită, când făcea comentariul căderii frunzelor din grădina mănăstirii »Le Dames de la Croix« din Paris, în »Cyrano«.

Inchid ochii și-l văd înaintea mea, în rolul acesta. Seara, în care l-am văzut și l-am auzit, a fost o revelație sufletească. Par'că trăiam o părticică din memorabila seară de Decembrie 1897, când s'a jucat pe scena teatrului Porte-Saint-Martin, în Paris, pentru prima oară »Cyrano de Bergerac«.

Cetisem piesa înainte de reprezentanție și cu cât urmăream mai cu atențiune desfășurarea acțiunii, cu atâta simțeam o satisfacție sufletească mai mare: Cyrano nu se poate juca mai bine. În fiecare frază, în fiecare gândire se găsește nouă și nouă frumuseți, încât pari un copilăș nevinovat, care bate în palme de bucurie, că găsește o câmpie întreagă smălțuită cu flori și aleargă din loc în loc, plin de fericire, ca să le culeagă.

De atunci am văzut pe »Cyrano« de câte ori, nemțește și — ungurește. Dar ce poate să zică un Cyrano în ungurește? Impresia mea a fost slabă, nu fiindcă eram cuprins de patimă, ci pentru că fiecare declarație de dragoste în ungurește îmi pare un sacrilegiu. (Am văzut odată »Dama cu camelii« în ungurește. În scenele de paroxism de iubire ale lui Armand cu Margherita Gautier, îmi părea că vreau să-și sară'n cap!)

Și delirul acesta, care-l aducea Coquelin cu »Cyrano«-ul lui, a fost general. O dovedesc sutele de reprezentanții din Paris, miile din întreaga Franța, din întreaga Europa.

Se poate că am fost orbit de »Cyrano« judecând pe Coquelin. Pe Sarah Bernhardt am văzut-o în scamatoriile scenice ale lui Sardou, pe Le Bargy în piesele moderne de Paul Hervien, pe Réjane în »Zaza« și altele de soiul acesta, pe Després în Bernstein și în rechizitoriile lui Eugène Brieux — pe Coquelin într-o singură piesă, dar aceasta: »Cyrano«.

Cred că mi-s'a petrecut în suflet acelaș proces psihologic, ca în sufletul publicului spectator parizian, care era »saturat« cu comedia »rosse«, cu »piesele cu teză«, cu piesele, »a clef«,

fașurarea evenimentelor și n'avem nici un motiv a ne deda unor speranțe optimiste. Ori vor apuca lucrurile pe o cale sau pe alta, pozițiunea noastră n'are nevoie de o corectură.

Alegerea dela Oravița. *Cetim în »Drapelul«:* Vineri, a sosit la comitat ordinul prezidentului dietei, de a se împlini prin alegere mandatul de deputat al Oraviței, devenit vacant prin moartea lui Brediceanu.

Vice-comitele Caraș-Severinului a dispus îndată convocarea comitetului central pe 5/18 Februarie.

Alegerea nouă, conform legii, trebuie să aibe loc între zilele de 27 Februarie n. și 8 Martie n.

Ziua se va fixa deci în ședința de Joi a comitetului central.

Primul ministru Wekerle la Viena. Sâmbăta trecută primul ministru Wekerle a fost la Viena unde a fost primit într-o audiență de o oră la M. Sa. Dl Wekerle a mai avut și consfătuiri cu dl Achrenthal, ministrul de externe asupra negocierilor Austro-Ungariei cu Turcia.

Se afirmă că Sâmbăta viitoare va merge și dl Kossuth la Viena.

Constituția Bosniei. Ancheta convocată pentru pregătirea constituției Bosniei și Herțegovinei a început deliberările. Delegațiunea musulmanilor a prezentat obiecțiunile și dorințele populațiunii musulmane. S'a discutat principiile după cari se va stabili cetățenia.

Din Herțegovina.

Dela Academie. Dl I. Bogdan, profesor universitar face o comunicare asupra cronicilor lui Azarie.

Dl Bogdan spune, că letopisețul Moldovei menționează existența unei cronici a lui Azarie. Nimeni însă nu știa unde se afla cronica, deși se știa că Azarie însuși făcuse istoricele înscrisuri.

Dl Bogdan în cercetările istoriografice a dat de urma cronicii lui Azarie, la St. Petersburg. În ședința trecută, dl Bogdan a adus o copie de pe cronică.

Azarie, pomenește despre domnia lui Ștefan Vodă cel Mare, și urmași până la 1573.

Toate faptele cuprinse în cronica lui Azarie, sunt cuprinse și în Ureche cunoscutul cronicar.

cu piesele spectaculoase, «sistem Sardou» — și doream o înviore, ceva nou și totuș vechi, ceva frumos, armonios, lipsit de goana din piesele dela modă.

A venit *Edmond Rostand* cu «comedia sa eroică» în 5 acte.

Cyrano de Bergerac a fost un scriitor francez, care a trăit în secolul al XVIII-lea. Un spirit neliniștit, viu, mândru, neînfrănat, plin de sentimentalism, vagabond. A scris romane, cari se pot clasifica în rubrica romanelor Jules Verne-iane, căci și ele se jucau cu fantazia, ducând pe cetitor în lună și în soare.

Pe scriitorul acesta uitat de publicul francez l-a ales Rostand ca erou al comediei sale. Tragicul lui *Cyrano* e lipsa de consonanță între sufletul și înfățișarea sa: *Cyrano* e urât, are un nas mare, imposibil, care stârnește risul unde se arată și o față, care te silește să verși lacrimi de veselie. Dar sufletul — sufletul lui e al unui om de elită. Și *Cyrano* știe că e urât, el știe, căci se vede în oglindă și cu cât încearcă mai mulți oameni să-l ia peste picior cu atât se întărește mai mult și le dă lecții de purtare — provocându-i la duel cu îndrăzneala omului jigăit. La duelat se pricepe *Cyrano* ca nimeni altul — e un virtuos, încât au început să-i ducă frica toți. Pe lângă astea și-a câștigat simpatia poporului, în urma incomparabilelor sale calități de improvizator de versuri, de satire și de epigrame.

Veji prevesti ce are să se întâmple: *Cyrano* va ajunge în conflict cu inima sa. E ceva fatal. Va învinge sbuciumul sufletului său chinuit, isbucnirile, cari cer iubirea unei femei sau se va jăsa învins? Ființa, la care ține ca la lumina ochi-

Se deosebește Azarie de Ureche în privința domniei fiului lui Bogdan.

Insuși letopisețul Moldovei se apropie foarte mult de cronica lui Azarie, trece peste anul 1573, așa cum spune Simion Dascălul.

Letopisețul lui Azarie, spune dl Bogdan, trebuie să fie tratat, prin însemnătatea conținutului și mai ales prin forma clară a înșiruirii faptelor.

Dl profesor Bogdan a încercat să traducă o parte din Azarie, rămâne însă în sarcina istoricilor să dea toate notele și a înțeles, pentru ca lucrarea să fie sintetică.

În cele din urmă, dl Bogdan citește câteva pasagi traduse de d-sa, redată într-o minunată limbă de cronicar.

„Federațiunea statelor dunărene“.

În »Oesterreichische Rundschau«, o distinsă revistă din Viena, a apărut sub pseudonimul »Peregrinus«, un scriitor politic bine cunoscut, un articol care e o nouă propunere pentru deslegarea chestiunilor balcanice.

Autorul articolului arată în primul rând că statele sârbești au dreptul de a se răsvrăti în contra sorții care le-a dat un vecin așa de puternic ca Austro-Ungaria, dar dacă așteaptă fericirea lor numai dela nimicirea acestui stat, oricât s'ar strădui patrioții sârbi nu vor face bune servicii patriei lor. Un războiu în contra Austro-Ungariei ar fi pentru Sârbia un act de sinucidere, iar Europa nu va avea nici o milă pentru sinucigași.

Prin o transformare a tuturor statelor dunărene, prin o alipire către monarhia habsburgică în forma unei federațiuni cu bancă comună, vamă comună, libera circulație din o țară în altă și cu o convenție în privința armatei s'ar putea crea o pace trainică în Europa de est. Dacă astăzi Serbia, Muntenegru, Bulgaria și eventual și România menținându-și și pe mai departe individualitatea lor ca state și dinastiile lor, s'ar alipi de bună voie Austro-Ungariei, așa pe cum au făcut-o aceasta statele germane de sud alipindu-se Prusiei fără ca să fi pierdut

ceva din independența lor, în felul acesta s'ar putea crea un teritoriu, care nu ar fi expus nici unui conflict nici politic militar și ar putea să se desvolte civilizate.

Ideia de a concentra statele balcanice întâlnim și la L. Kossuth și Vladan G. gievici, în timpul mai nou la Iswolski, toate aceste străduințe de centralizare îndreptate în contra Monarhiei. O de confederațiune ar fi fost confederațiune reselor popoarelor balcanice. O alipire Ungariei către statele dunărene nu are nici un efect în privința culturală. Toate statele balcanice s'ar mări cu teritoriul gării. O alipire către Turcia poate fi în stare să pună stavilă dorinței de uniune a statelor vecine, dar că prin ea ar fi garantată pacea în Balcani, abia vine a crede.

Fiecare stat și-ar păstra suveranitatea cu cheltuieli mai puține, și cu mai multe tagii culturale. Aceasta se pare așa de tural încât trebuie să te întrebi foarte zice autorul, de ce nu s'a realizat până

Cea mai mare piedecă o face Rusia prin o confederațiune a statelor balcanice în frunte cu Austro-Ungaria și-ar fi făcut drumul către Constantinopol. Dar Rusia fost numai o piedecă. Astăzi nu mai e. Piedeca cea mai mare ar fi internă, în privința vamei, a monetei și a libertății comerțului, fără a mai aminti că statele balcanice sunt state agrare și așa o astfel de federațiune ar întâmpina mari greutăți la agrieni austro-ungari. În Ungaria mai e și teama că dar tot aceste greutăți le împinăm și cu aneunerea Bosniei și Herțegovinei. De altă parte întinderea împoștii până la Marea neagră e un bine și pentru Austro-Ungaria și-ar da o însemnătate și comerțului din răsărit. Statele balcanice ar avea avantajii colosale în privința militară prin acordarea creditelor ieftene pe unitatea vamală și micșorarea cheltuielii militare.

Ce va zice la aceasta străinătatea? C

lor săi, e *Roxana*, o frumusețe cunoscută în tot Parizul, rudenie chiar cu el. Dar cum o să-i destăinuiească iubirea, el, cu nasul atât de pocit, el, cu înfățișarea atât de idioată? Și nu va rade ea cu hohot și nu-l va râni unde e mai vulnerabil?

Aici se dă lupta. Cei folosesc lui toate duelurile victorioase, cei folosesc lui toate poeziile scrise — el vrea să-l asculte *alcasa inimii* sale. La o reprezentație teatrală, unde are un duel cu un nobil din cauza nasului său și-l omoară, declamând cu grație o improvizație rămasă celebră.

Roxana îi dă o întâlnire. Ce are să-i spună? Ce are să-i destăinuiească sufletul ei? A simțit ea focul privirilor lui? Se întâlnește cu ea. Sunt singuri. Așteaptă pe *Cyrano* cuvântul mântuitor. Se pregătește cu ce are mai frumos ca gândire, ca stil, ca simțământ, să-i spună, să-i mărturisească cât de mult o iubește.

Roxana îi mărturisește: da iubește, gândește zi și noapte la cel iubit, ar da comorile toate să-l aibă aproape — cel iubit e însă altul... e *Cristian*.

Să fi văzut pe *Coquelin* în scena aceasta! *Roxana* nu știe nimic despre iubirea lui *Cyrano*. Ea i-se apropie ca verișoară, care așteaptă sprijinul lui, care se încrede în spada și în trecerea de care se bucură el. Și i spune cu toate simplitatea ei castă, cât iubește pe *Cristian*, neștiind că taie în carne vie. *Coquelin* e dus. Privirile lui, pline de cutremur de iubire, au dispărut, vorbele îi stau să i moară pe buze, până când se întreceau mai înainte cu zburdălnicie. Iubește pe altul! A! Și i-o spune lui! A! Și-l roagă de sprijin! A! Și acest altul e *Cristian*, cu care e îndușmănit! A! Și-i va promite... i va promite

că-l ia sub scutul său, căci o iubește prea mult! A!... Și închipuiți-vă acest A! pe o gama întregă: dela nuanța cea mai deșperată până la accentuarea cea mai durabilă. nete, cari nu se pot reda cu condeul, ci se nu mai auzi.

O gamă atât de miraculoasă mi-a fost dată aud până astăzi numai la *Ermete Novelli* în teatru lui *Mascarill* din »Precioasele ridicole«.

Cyrano e silit să se închidă în sufletul său, n'are frumusețea lui *Cristian* — căci *Cristian* frumos ca un soare. Întinde mâna de împăcătoare mea se miră, lumea nu înțelege. Cum? *Cyrano* care nu se lasă batjoruit de nimeni, leagă aiaș cu tânărul asta? — Dar *Cyrano* să uită jos prejur. Cine are ceva de spus? Să vie înaintea

Cristian n'are nici o schinteie de spirit — frumusețea de care te apropii cu cutremur și că dai să vorbești cu ea îți pierzi iluziile. Ce e făcut? Ei bine, va vorbi *Cyrano*! El, *Cyrano*, cărui suflet să scaldă în poezie. El, *Cyrano*, cărui jurăminte de dragoste așteaptă să fie lese de pe buzele infierbântate după sârură — Incepe un joc — ciudat și plin de vervă — în *Cristian*, stanul de piatră, care și dă frumusețe între *Cyrano*, vulcanul de iubire, care imprumută spiritul și între *Roxana*, femeia iubită, care i teaptă și frumusețe și spirit. Scenele, cari urmează pot să figureze, de sigur, în piesele lui Shakespeare.

O noapte neuitată. E primăvară. *Roxana* așteaptă iubitul. Sosește. E desolat însă, că nu putea să i fie pe plac. *Roxana* îi zice: »Spune ce simțеști! Spune-mi o cum crezi tu mai în mos«. El nu știe să îngâne nici două vorbe. »

ania s'ar putea bucura de o întărire a Austriei, chiar și Italia și Anglia ar primi oarecari avantajii dintr'un avânt cultural în Europa de est. Turcia încă ar întinde mâna unei confederațiuni care nu o amenință.

Așadar ar trebui găsită formula după care participă fiecare stat balcanic în printr-o bancă și a văzii și nici aceasta nu ar timpina prea mari greutatea. Austro-Ungaria ar garanta menținerea dinastiilor și dreptul legislativ al fiecărui stat.

Ideea aceasta i se pare autorului realizabilă și nu se îndoiește nici de trăinicia unei uniuni confederațiuni, dacă aceasta s'ar face de bună voie.

Charles Robert Darwin.

(n. 1809 — † 1882).

(Urmare și fine.)

Mămărea acum să și documenteze teoria în științific. Și-a ales un metod foarte simplu: selecțiunea artificială, de care se folosec agricultorii, grădinarii și crescătorii de vite. Prin încercări de diferite soiuri dintre cele mai bune și cele mai alese, de porumbi d. p. i-a succes lui Darwin să formeze un nou soi de porumb, moșterise de la soiurile, speciile din care se va, numai caracterele, ce-i erau spre folos. Exemplul acesta și altele o mulțime de feluri de studiu, exemple experimentate ani de-arândul, cum și extinderea geografică a speciilor au dat indeajuns baza solidă a teoriei sale mă-

mai mult silit de prieteni și de unele împrejurări văzute lumina zilei aceași teorie a sa, documentată amănunțit, în opera intitulată: »Despre selecțiunea speciilor în selecțiunea naturală«, apărută în 24 nov. n. 1858. Vor fi în curând 50 de ani de la apariția acestei opere, un for luminos al căruia ce-o avea s'o urmeze știința. Aceasta e și acum, că m'am estins mai pe larg asupra ei.

Exemplare, s'a epuizat într'o singură zi. Teoria lui Darwin la început a fost primită cu o rezervă generală. Chiar și prietenii săi cei mai apropiați: Hooker (botanist) și Lyell (geolog) numai târziu s'au identificat cu ea. Ba despre Hooker — cetesc! — că făcându-i Darwin în anul 1845 cunoscut rezultatul cercetărilor sale ar fi

Harald Höfling »Viața și teoriile lui Darwin».

exclamat: »Ce-mi spui înseamnă tot atât, ca și când ai recunoaște un omor».

Darwin la început avea dușmani științifici cu droaia; criticii încă nu lipsiau. A fost atacat în fel și chip; i-se atribuiă lucruri, pe cari el ni-i când nu le-a susținut. Sufletul mare și mintea extraordinară se încredea însă în învingerea deplății. Cu drept. Modest dela fire primea cu drag atacurile juste și bazate pe cercetări științifice, respingea însă cu indignare cele izvorite din ură și răutate, eventual din neștiință. Căci după cum zicea și el: »Om sunt, am putut greși și eu. Speranța însă nu l'a înșelat. Învățații cei mai renumiți se întreceau să-l ia în apărare. Germania și Franța întreagă erau pentru teoria lui. De atunci s'a scris foarte mult pentru și în contra lui (mai mulți în contra): o bibliotecă întreagă. Azi există o literatură darwiniană. S'au făcut noi teorii, ținându-se însă cont și de cea a lui Darwin.

Ce l-a adus în conflict cu mulți, în deosebi cu biserica a fost faptul, că susținea, că selecțiunea e inconstientă, întâmplătoare. Că aceasta n'a fost însă o convingere formată dovedesc următoarele constatări — Ar fi posibil, ca toate suferințele provenite din și prin lupta pentru trai, să fie conștiente, cu voia? — își zicea Darwin. — Dar de altă parte totuși nu se putea împăca, ca »lumea aceasta grandioasă să fie opera unei puteri oarbe« — adică a întâmplării. El era p. u. agnostic. Căci după cum zice în autobiografia sa: »Eu nu sunt atât de îndrăzneț, ca să încerc explicarea unor probleme atât de întinse».

L'a adus însă în conflict cu biserica mai ales teoria sa de mai târziu privitoare la descendența omului, în care, după înșirarea a o mulțime de argumente, multe foarte juste, dar toate frumoase, susține, că și omul întocmai ca ori-care alt animal s'a format în urma luptei dentru existență, p. u. prin selecțiune naturală inconstientă, din animale inferioare lui; anume omul descinde dela maimuță, ori dela un oare-care animal stins, dela care se derivă și moimă. Prin aceasta Darwin neagă intervenirea vreunei puteri supra-omenești la formarea, ori crearea omului. E de înțeles deci furi, cu care se năpustesc persoanele bis-

La tot cazul însă, că operele aceste 2 (»Originea speciilor«) »Descendența omului și selecțiunea sexuală« (1871), precum și celelalte multe, ce-au apărut în restimpuri foarte scurte (mai însemnate: »Variațiunea animalelor și a plantelor în stare domestică« (1862): »Expresiunea sentimentelor« (1872). »Despre fecundarea Orchideelor« și »Plantele agățătoare și insectivore« (1875): »Autosecundația și încrucișările la plante« și »Miș-

careea plantelor« (1880). În fine: »Formarea pământului arabil prin acțiunea rămelor« (neispr.) sunt azi niște opere de mare valoare pe terenul științei.

Și se cadă chiar cu timpul cu totul teoriile lui Darwin cu privire la originea »speciilor« și a omului — fapt e, că ele au avut o mare influență asupra cugetării întregii omenimi și au servit, au dat direcția adevărată dezvoltării științelor.

Bătrân, gârbovit de greutatea ce le-a întâmpinat, istovit de cercetările sale aproape supraomenești, cu fruntea încrețită, cu barba lungă și căruntă, dar' cu sufletul senin își închide Darwin ochii pe veci în 19 aprilie 1882. Corpul său azi odihnește în Pantheonul britanic al catedralei din Westminster, nu departe de mormântul lui Isaac Newton, iar sufletul său e de mult între ale celor buni, milostivi și drepti.

S. E.

Lupta în comitate.

Membrii români viriliști al comitatului Turda-Arieș pe 1909 sunt următorii: Coman Șogan, proprietar; Emil Kormos Alexandrescu, proprietar; Vasile Suciu, paroh și proprietar; Dr. Gheorghe Popescu, avocat; Ioan Catona, proprietar; Marin Elekes, proprietar; Dr. Zosim Chirtop, avocat; Ioan Rusu, proprietar; Teban Maxim, econom; Gheorghe Pop, notar și proprietar; Ioan Dancila, econom; Baci Șogan, proprietar; Laurențiu Bozac, proprietar. Corespondentul nostru ne scrie: Într'un comitat aproape românesc, cu 80% locuitori români, sunt cam puțini viriliștii noștri și și mai puțini sunt cei aleși. Îndeosebi preoții întrelasă a se însinua spre a fi socotiți cu darea dublă.

Da' ce folos și de acei puțini dacă nu dezvoltă nici o activitate națională, ca în cele mai multe comitate cu majoritate românească.

Ar putea lua exemplul dela aradani și blăjeni.

Nu avem absolut nici o organizație comitatensă nici electorală cercuală.

Baremi acum de s'ar trezi, în ora 11-a.

bine!» »Atât?» »Da, mă simt bine!» »Mai nu știi să spui!» și Roxana pleacă supărată. vede, în în-unic, cum dispare în casă, cum se închide fereastra ei. Cyrano sare într'ajutor. »Mă o afară! Chiamă-o!» »Roxana! Roxana!» »Ce vrei? De ce mă mai strigi?» Și începe să vorbească Christian. S'au spus cândva cumăi frumoase, mai gingașe, mai simțite? »Mi dictează din umbră ce să rostescă. Roxana e plină de mirare. De ce nu mi-ai spus înainte așa ceva?» »O, Roxana, Roxana mea...» »Se revărsă cuvintele ca un potop de mirese meșale, cari cuprind toate simțurile și le țin în gât».

»Că vrea să povestesc conținutul ar trebui să pe »Cyrano« întreg, căci îmi este atât de drag fiecare rânduleț, încât nu m'as despărți de nici un pref. De aceea — dau scheletul pe parte».

Cum și Christian trebuie să plece pe câmpul de luptă. Înainte de a pleca se căsătorește Christian, într'ascuns, cu Roxana — apoi pleacă, promindu-i să-i scrie în fiecare zi. Dar ce ar putea scrie Christian? E atât de prozaic, vai, atât de prozaic! Cyrano sare într'ajutor. În ploaia de gâze dușmane, în sgomotul de șrapnele, el scrie scrisori de iubire Roxanei, în numele lui Christian, mulțămindu-se să se amintească într'o frază scurată pela sfârșit. Scrisorile astea se amintesc numai în treacăt în piesă și se recitează numai în vremele rânduri ale uneia din ele. Cyrano le duce la poșta de pe câmpul de luptă, în fiecare zi, când prin ploaia de gloanțe, numai ca să le capete Roxana la timp.

Viața în tabăra dela Arras e descrisă cu vioi-

ciune. Roxana nu mai poate aștepta, vine într'o bună dimineață în tabără, să și vadă soțul. În decursul unei lupte însă acesta e rănit mortal. Roxana și a pierdut iubitul — nu are să-l mai vadă, nu are să-i mai audă cuvintele, care-i dădeau atâtă mângâiere sufletească. — Cyrano va fi silit să tacă de aici înainte.

Au trecut 15 ani de atunci. Christian își doarme somnul de veci, Roxana e călugăriță într'o mănăstire din Paris, — Cyrano, Cyrano e bolnav de moarte în mănăstirea Roxanei. E legat la cap, are acelaș nas mare, aceleași priviri dureroase și aceleași schinteieri de spirit — cu toate că nu sunt atât de dese.

E toamnă. Frunzele cad încet, legănându-se prin aer. Întreagă scena pare un tablou impresionistic în culoarea galben — închisă a frunzei veștejite. Cyrano n'a destăinuit până acum nimic Roxanei. Dar simte că are să moară. Se ridică de pe scaunul de bolnav, își ia spada în mână, spada, de care tremurau batjocoritorii și începe să declame. Sărbătorește, pompos, în stilul său propriu, cum scrisese el scrisorile de iubire Roxanei. Roxana tresare. O licărire, o singură licărire. Cyrano m'a iubit fără să știi nimic.

Cyrano e cu spada în mână. Ochii lui caută țintă în odium Roxanei. O! cât a iubit și ființa asta!... Frunzele cad!... Cade și Cyrano și moare cu spada în mână.

Inchid ochii și văd scena. Aud clopotele de seară ale mănăstirii și aud foșnetul frunzelor, cari cad la pământ legănându-se... Și glasul lui Coquelin! Întreagă atmosfera e încărcată de vibrări glasului lui. Stăpânește sala. Se simțesc bătăile inimii.

E un joc de culori, de nuanțe în glasul lui, încât te cutremuri când te gândești. Atâta jale și atâta resignare și atâta iubire mare, pătimăse, nebunia, ascunsă, înmormântată în umbră, cu o tărie sufletească de mucenic! Și iarăși, alte acorduri: acestea-ți amintesc scenele vesele din trecut, zingăniturile de spadă, declamațiile provocatoare ale unui luptător curajos.

Dar frunzele cad și cade și spada din mâna lui Cyrano.

Coquelin a voit să moară cu spada în mână, declamând ca Cyrano. L-a ajuns atât soarta: a murit în apropierea Parisului, în casa actorilor veterani, ridicat de el în onoarea breslei sale.

La groapa lui plâng, lângă Cyrano, lângă Christian, și lângă Roxana, atâtea sute, atâtea mii, atâtea sute de mii de oameni...

Horia Petra Petrescu.

H A Z.

Bietul nevinovat...

— De ce zbieri așa Culiță? Cine ce ți-a făcut?

— Sandu lui Vasile Mariș m'o bătut.

— Auzi, auzi! D'apoi tu ce i-ai făcut?

— Nimic. Numai cât dasem una în foale la frate-său ăl mic...

Situația politică.

Sedința de ieri a Camerei s'a început cu un mic scandal, care era aproape să se prefacă într-o criză serioasă. În sedința de Sâmbătă, președintele camerei, Just apostrofase cam aspru și cam necuviincios pe doi deputați, cari veniau la el să-și justifice absența. Unui din acești deputați, Polónyi Dezső, indignat de procedura lui Justh, i-a cerut socoteală printr-o scrisoare vehementă. Scrisoarea aceasta s'a cetit ieri în cameră, și era de așteptat o furtună. În schimb toată afacerea s'a terminat prin îmbrățișeri patriotice. Comisia de imunitate, care avea să judece, dacă Justh sau Polónyi fiul e vinovat a declarat că e vorba numai de o mică neînțelegere, care trebuie neapărat înlăturată. Și astfel pacea-i restabilită.

Dar nu se va putea uita tot atât de repede cealaltă latură a scandalului. Ca urmare firească a turburărilor din cameră, Beniczky Ödön, care în sedința de Sâmbătă tuna și fulgera împotriva lui Justh, publică în numărul de Duminecă al ziarului «Alkotmány» un articol plin de dispreț și de osânde la adresa kossuthiștilor. «Alkotmány» organul autorizat al partidului poporal, le zvârle kossuthiștilor cele mai grele epitețe: necinstiți, înșelători incurcă-lume, cari, decând au luat puterea, au umplut lumea cu minciuni.

Ar fi timpul să iasă din coaliție...

Și nici kossuthiști nu se lasă mai pe jos. «Magyarország» de ieri să năpustește cu o furie neobișnuită asupra «fațarnicilor de poporal, cari în sfârșit — slavă domnului — ajung să și dea arama pe față», și cere ca ei, fără multă vorbă, să fie — dați afară...

Care va fi rezultatul acestei încăerări, nu putem prevedea. Kossuth-știi au avut aseară o consfătuire intimă, care s'a ocupat numai de chestia asta.

Credem însă, că cele două partide nu mai pot stăruii multă vreme împreună. Prea s'a deschis o prăpastie adâncă între ele, și prea era nefirească toată prietenia lor.

Noi am înregistrat știrile acestea mai mult ca să se vadă încă odată cum înțeleg să-și implinască datoria părinții patriei noastre.

Mișcarea culturală.

Adunarea de constituire a despărțământului Gherla al «Asociațiunii».

Gherla, în 10 Febr. 1909.

La dorința adunării cercuale a despărțământului Dej al «Asociațiunii» comitetul central a decis împărțirea despărțământului în șase secții noi.

Unul dintre aceste a fost contemplant din cercul adm. al Gherlei cu o parte a cercului adm. al Cheochișului având sediul în Gherla.

Pentru constituirea desp. Gherla comitetul central a delegat pe dl avocat **Dr. Cornel Rus**, care a și convocat adunarea constituantă pe 8 Februarie n.

Ivindu-se aceasta chestiune atât de importantă bărbații noștri, cărora le zace la inimă înaintarea culturală a poporului, încă de cu vreme au început a se îngriji, ca să afle persoana, în mâna căreia să fie pusă conducerea noului despărțământ. Privirile tuturor s'au îndreptat spre canonicul **Ioan Georgiu**, dar d-sa s'a scuzat cu multe ocupațiuni, ce-l apasă, promițând însă, că și dânsul își va da concursul întru promovarea și înaintarea noului despărțământ.

Canonicul A. Bene și judele reg. p. Alexandru Nemeș nu s'au putut angaja din cauza bătrânețelor.

Astfel cu un fel de grijă așteptam adunarea de constituire, care însă dupăcum se va vedea mai jos, s'a terminat spre mulțămirea tuturor.

Despre decursul adunării îmi iau libertatea a vă face un mic raport în cele ce urmează.

Adunarea s'a ținut în localitățile filialei «Economului» din Gherla.

S'a început la 2^{1/4} ore p. m. prin un discurs de deschidere al dlui delegat **Dr. C. Rus**, care ocupându-se cu chestiunea analfabeților, a dat totodată cetire și epistolei direcțiunei «Economului» prin care se aduce la cunoștința adunării, că direcțiunea acestui institut pune la dispoziția noului despărțământ suma de 100 cor. drept animare.

Adunarea primește aceasta cu vii ovațiuni la adresa institutului «Economul» și a delegatului

com. central. Terminânduși acesta vorbirea se constituie biroul, denumindu-se dnii Paul Boca de notar ad hoc, iar Iuliu Dragoș casier ad hoc.

Se constată, că dintre membrii vechi sunt prezenți dnii: **Dr. P. Fabian** canonic, **Alex. Nemeș** jude reg. pens., **I. Cheresteș** preot, **N. Tincu** preot, **S. Coroian** protopop, **Dr. C. Rus** adv., **I. Onciu** preot, **Dr. V. Moldovan** prof. de teol., **A. Todoran** librar, **T. Morariu** of. diecezan, **I. Pop** of. de bancă, **G. Hango** protopresbiter și **Dr. V. Ramonczai** adv.

Se purcede la înscrierea membrilor noi, a cărei rezultat este: 2 membrii pe viață: **Rev. D. Alexandru Bene** canonic-prepozit și dna **Silvia Pop** n. F. Negruțiu din Gherla; 18 membri ordinari noi în persoana dlor: **Daniela Oltean** preot, **Athanasiu Pascu** preot, **Dr. Iustin Cl. I.** uga cand. de adv., **Eugen Széles** prof. prep., **Ioan Rus** casier la filiala «Economul», **Vasilie Chezan** proprietar, **Vasile Cosma** cantor, **Gavrila Cupșa** jude com., **Ioan Melian**, **Iuliu Dragoș**, **Ioan Rus**, **Paul Boca**, **Trăian Dac**, **Pompei Mureșan**, **Ștefan Mureșan**, **Paul Salvan**, **Andrei Oltean**, cu toții preoți gr.-cat. și **Ioan Boeriu** Inv. pens. Dintre membrii cei vechi 5 inși și-au achitat taxele.

Terminându-se actul înscrierii membrilor s'a trecut la cel mai important punct: alegerea directorului și a comiteului despărțământului.

De director a fost acamat **Rev. D. Dr. Petru Fabian** canonic, iar de membri în comitet au fost aleși prin aclamațiune domnii **Dr. Vasile Moldovan** prof. de teol., **Gavriil Hango** protopresbiter, **Dr. Cornel Rus** adv. și **Iuliu Pop** conducătorul filialei «Economului».

Acest rezultat a fost primit cu însuflețire din partea celor prezenți.

Denumindu-se 3 membri verificători a procesului verbal în persoana dlor: **Rev. D. Alexandru Bene** canonic, **A. Todoran** și **Dr. I. Cl. Iuga**, sedința s'a ridicat la orele 3 și jum.

Înainte de încheiere să-mi fie permis a observa, că am așteptat, ca cineva dintre cei prezenți să salute ideea reînființării acestui despărțământ într'un loc atât de însemnat și am așteptat și aceea, ca să se afle cineva, care barem în câteva cuvinte să mulțamească dlui delegat al comiteului central pentru osteneala prestată cu constituirea acestui despărțământ. Dar... nimeni n-a tâmplat!

Salutam tânărul despărțământ în fruntea căruia s'au ales bărbați cu bune pregătiri, ca să-l ducă la înflorire, de a căror activitate pe terenul propășirii culturale a poporului nostru legăm cele mai frumoase speranțe.

Chestiunea Balcanică.

Criza din Turcia.

Telegramele ni-au anunțat sedința furtunoasă din camera turcă, al cărei rezultat a fost căderea experimentatului și venerabilului mare vizir, **Kiamil-Pașa**. Niciodată Turcia n'a trecut printr'o criză generală mai puternică și mai periculoasă decât aceea deschisă prin proclamarea independenței bulgare și anexarea Bosniei și Herțegovinei.

Cu acest prilej se deschiseseră toate rănile create sub vechiul regim și trebuia o mână îndemnată ca a lui **Kiamil-Pașa** ca să poată scăpa Imperiul de consecințele unui războiu puțin favorabile lui. Acordul austro-turc și tratativele turco-bulgare se credeau aproape sfârșite și acum prin inaugurarea unei alte politici se poate ajunge la rezultate mai rele.

Ce e drept, Turcia a primit tranșarea conflictului cu Austro-Ungaria și Bulgaria în condițiuni mai puțin prinicioase pentru ea. Dar acest lucru era necesitatea momentului, și reînvierea mândriei osmane într'o criză așa de acută ca cea de astăzi este neavenită și periculoasă.

Marele vizir a consultat puțin camera sau n'a consultat-o de loc în încheierea tratatelor și în contra-propunerea ce-a făcut-o Rusiei. Aceasta a revoltat pe tinerii deputați, înterpeiându-l de mai multeori ca să se explice.

Kiamil-Pașa n'a răspuns, de aci au pornit acuzații grave în contra lui. I-s'a cerut demisia, și bătrânul om de stat le-a dat răspunsul: că-și va da demisia, dar va lăsa responsabilitatea situației asupra parlamentului.

Urmașul său, **Hilmi-Pașa**, n'are nici experiența, nici iscusința politică a predecesorului său. Ca guvernator general în Macedonia (în cele trei

vilaete), **Hussein Hilmi-Pașa** a arătat puțină destoinicie și a incurcat mai rău situația nenorocitei provincii. El este un reacționar destul de bine cunoscut de junii turci, și nu poate avea calitățile necesare pentru rezolvirea unor împrejurări așa de critice cum sunt cele de astăzi în Turcia.

Telegramele mai noi anunță: **Hussein Hilmi-Pașa** a fost numit mare vizir și ministru de interne și însărcinat cu formarea noului cabinet. **Ziaeddin Kaziasker** de Rumelia a fost numit Seic-ul-Islam.

Camera a respins cu o mare majoritate de voturi moțiunea deputatului israelit **Carasso**, care cerea să se deschidă un proces în contra **Kiamil pașa**, pentru înlocuirea arbitrară a miniștrilor de războiu și de marină. Camera a primit cu aplauze comunicarea despre schimbareaarelui vizir și a cercetat diferitele moțiuni propuse. La orele șase a avut loc la Poartă, care reamonia obișnuită, cetirea **Hattihumayunului** de numire a lui **Hilmi pașa**, care sosind dela **Yıldız Kiosk** la Poartă, a fost primit cu aplauze de o trăo imensă mulțime. **Hattihumayunul** menționează necesitatea, care a fost de a se revoca **Kiamil pașa**; că **Hilmi pașa** a fost însărcinat să propoie alți miniștri, relevează dorința sultanului de a păzi constituțiunea și de a asigura ordinea și propășirea țării și bunăstarea tuturor supșilor.

Lupta în cercul Oraviței.

— Prin telefon. —

Oravița, 16 Ie.

Poporul e pretutindeni însuflețit și stăruie mult pentru candidatul partidului național **Jandarmii** au inundat satele, neliniștind și intimidând pe alegători. Mulți inși sunt arestați fără nici un motiv și duși la casa comunală, unde sunt lăsați apoi iarăș liberi.

Preotul **Dabici** din **Cacova** de-asemene a fost prius de jandarmi, fiindcă a stat de vorbă cu poporul. Dus la primărie a protestat în contra teroarei ce s'a creată acum cu o furie nebună. Nu e permis aglomerația pe uliți. Poporul e întăritat.

Siegescu e întâmpinat cu mare răceală. Subt scutul administrației agenții lui cere să seducă poporul cu tot felul de promisiuni.

Acțiunea guvernului pentru Siegescu.

«Adunarea» care a candidat pe **Siegescu** la locul vacant dela **Oravița**, a adresat și protecșurului său guvernului unguresc mai multe telegramme pentru a-l saluta.

Imediat miniștrii au răspuns.

În telegrama sa dl **Wekerle** a mulțămii pentru manifestația de încredere în politica guvernului, care țânțește la armonia și concacrea politică a ungușilor cu românii.

Ministru **Kossuth** a mulțămii spunând că dorește biruința ungușilor.

Ministru **internelor** dl **An-Drássy** a trimis scrisoare. Iată-o:

Scrisoarea contelui **Andrássy** pentru **Siegescu**.

Adecă trebuie să spunem întâiu că în **Oravița** există și un «partid constituțional». Foarte constituțional, mă rog, de vreme ce trebuie să înținasul toți slujitorii constituției și ai statului adecă funcționarii și funcționarașii. Dar firește mai cei supuși dlui ministru de interne, care e și el șeful partidului constituțional. Tot astie funcționarii supuși dlui **Kossuth** vor fi formați partidul kossuthist din **Oravița** și ne așteptăm firește, ca și dl **Kossuth** să le adreseze un act de ordin-circular, pardon, o «scrisoare» prin care să-i «sfătuiască» să susție candidatura lui **Siegescu**. Până atunci însă iată și «scrisoarea» dlui **Andrássy**, adresată dlui **Franz Krimitzky** președintele «partidului» din **Oravița**:

Budapesta, 12 Febr. 1909.

Stimate dle președinte! Am primit cu multă bucurie și recunoștință știrea candidaturii lui **Sie-**

gescu. Piedeca cea mai mare pentru întărirea statului ungar e că o parte mare din cetățenii nemaghiaari se alătură unui partid care pune interesele naționalității asupra intereselor statului și se pune în opoziție cu principiul națiunii politice solidare.

Câtă vreme situația asta va dăinui, interesul călduros și plin de dragoste al parlamentului și al guvernului (?) pentru cetățenii nemaghiaari nu poate avea roadele potrivite... Fără ațâțarea asta ea ar fi folositoare și pentru ei. Organizația politică agresivă a naționalităților turbură armonia care e în interesul tuturor cetățenilor. Corpul electoral unguresc și românesc al Oraviței poate aduce un serviciu enorm dacă va trimite în cameră pe un individ de origine românească, înlăturând cu acest chip bariera care desparte pe cetățeni și îi măneste muncii solidare pe acei care nu și pot realiza fericirea decât împreună. Dacă românii vor merge pe calea asta se vor încredința că unghiul nu se ating de limba și de sentimentul lor național și primește cu prietenie sinceră pe aliații sinceri.

Cu deosebită stimă *Andrássy Gyula*.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 16 Februarie n. 1909.

Pentru Trădăria din Italia.

Un număr mare de colecte ni-au sosit în decurs de o săptămână de când am fost siliți de alt material urgent să le întrerupem publicarea. Acum le publicăm pe rând și nu deodată, pentru că ar ocupa prea mult spațiu.

Constatăm numai că interesul pentru nenorocirii noștri frați italieni n'a scăzut și că în toate părțile de unde nu ni-au sosit încă ajutoare, suntem îndreptățiți a aștepta.

Scoatem aci în relief darul institutului de credit și economii »Julia«, care ni-a trimis 50 cor., și care snerăm să fie urmat și de celelalte institute.

O colectă pornită la inițiativa părintelui Terențiu Opran, cu prilejul adunării generale a băncii »Nădlăcana«, și o colectă din Otllaca a părintelui Alessiu Turic sunt contribuțiile cărora le facem loc azi.

Sumele de azi :

Colecta din Nădlac cu prilejul adunării generale a »Nădlăcanei«, dela : Petru Truția (Arad) 1—, Terențiu Oprean (Cenadul-sărbesc) 1—, Aureliu Petrovițiu 1—, Aureliu Șt. Șuluțiu 1—, George Petrovițiu 1—, Romul Nestor 1—, Georgiu Maior —40, Nicolae Petroi —40, Lazar Totorean —40, Gligor Vidican 1—, Gligor Gubar —20, Iuliu Gubar —40, Ștefan Faur —60, Vasile Orea 2—, Pavel Roșuțiu 1—, Ștefan Stroia 1—, Dr. Remus Chiciu 1—, Dr. Vicențiu Marcoviciu 1—, Isa Mudrițy 2—, Ioan Mecea 1—, Ilie Mărginean —20, Nicolae Mărginean 1—, Nicolau Chicin 1—, Pera Stroia 1—, Pavel Mercea 1—, Nicolae Crișan —20, Lazar Roman 1—, Florea Solga —20, Vasile Anoca —30, Ioan Precupaș —20, Pera Maliș —40, Mitru Feir —40, Gheorghiu Mazik (slovac) —20, Nicolae Pătean —30, Ioan Franeo (slovac) —20, Gheorghiu Drăgan —20, Theodor Mărginean —20, Miloș Moise (Igrîș) —70, Gavrilă Cionca (Igrîș) 1—, Valeriu Mioc (Igrîș) —50, Uroș Totorean —40, Romul Tăucean —50, Nicolae Giurgiuțiu —10, Uroș Pătean 10— — — — — Total « 39.40
Alba-Iulia — — — — — « 50—

Ioachim Fulea, adv. dir. executiv la «Julia» Alba-Iulia — — — — — « 5—
Aug. Mazzuchi, arhitect Alba-Iulia — « 5—
Theodosiu Lobonțiu, Alba-Iulia — « 5—

Colecta din Otllaca a dlui preot Alessiu Turic, dela : Dl Iustin Iancu preot 4 cor., Măriara Iancu el. 60 fil, Victoria Turic 20 fileri, Alexandru Rus 20 fileri, Ana Brad 20 fileri, Floare Țapoș 20 fileri, Catița Ardeu 20 fileri, Teodor Pagubă 20 fileri, Sofia Cristea 20 fileri, Ioan Ris (mic) 20 fileri, G. Ungurean 20 fileri, Alexandru Brad 20 fil., Petru Țapș 20 fil., Toma Ungurean (mare) 20 fil., Ștefan Rus 20 fileri, Petru Badi 20 fil., Petru Baltă 20 fileri, Susana Andraș 20 fileri, Saveta Rediș (mică) 10 fil., Flore Bodea 10 fileri, Floare Gancea 10 fileri, Maria Vidican 10 fileri, Sofia Iova 10 fil., Traian Lascu, Ștefan Ardelean, Ana Vidican (mică), Toma Ungurean (mică), Maria Brad (mică), Petra Ardelean, Maria Chiș, Ioan Bătaș (mare), Ioan Covârcean, Ana Sârb, Zenovia Rus, Ioan Rus (mare), Floare Rus, Saveta Mara, Vasilie Coban, Axentie Mercea, Petru Șerban, Floare Drăgan, Gheorg. Brad, Susana Ardeu, Ana Lascu, G. Maier, Simion Baltă, Gheorghe Alb, Dimitrie Popovici, Alexiu Brad, Sabiu Papp, Voara Moș cu câte 10 fileri, Zenovia Mara 12 fileri, Maria Ungurean, Maria Crișan, Sofia Țapoș cu câte 10 fileri, Saveta Badi, Susana Bonca, Maria Mara, Floare Popp, Traian Popa, Ioan Chiș cu câte 6 fileri, Maxim Drăgan, Petru Bodea, Petru Pinte, Gheorghe Chitighăzan cu câte 10 fileri, Simion Farc, Gheorghe Farc, Ioan Peti, Moisă Lascu, Ioan Mara, Ioan Volintir cu câte 4 fileri, Petru Brad 2 fileri, suma totală — — — — — 12.80

Total : » 117.20

Listele precedente » 2673.50

La oltă : » 2790.70

— Conferințele Asociației Culturale din Arad. Duminică viitoare 8 21 l. c. urmează a se ține a treia din conferințele Asociației culturale din Arad. În sala cea mare a seminarului din Arad la orele 4 p. m. d-na Marilina Bocu își va desfășura conferința despre cel mai mare pictor român Nicolae Grigorescu.

Se prevede o numărăoasă și alcasă asistență.

— Novi membri fondatori ai Asociației din Arad. S'au înscris următorii noi membri onorari ai Asociației culturale din Arad: d-nul Dr. Aurel Novac avocat și deputat cu suma de 200 de cor. P. S. S. I. I. Papp episcopul Aradului cu 100 de cor. și d-nul Dr. Nicolae Vecerde, directorul sucursalei Brașov al »Albinei«, cu 100 de coroane.

— Deputații la P. S. Sa. Azi înainte de prânz au fost trei deputații la P. S. Sa Episcopul din Alioș din Curtici și Cuvin. Deputațiunea din Alioș a cerut anularea alegerii de învâțtor ținută acum de cură id, Deputațiunea din Curtici a cerut administrator în locul regretatului Grigorie Mladin, iar deputațiunea din Cuvin s'a jăluit împotriva alegerii membrilor comitetului, care s'a compus în majoritatea sa din oamenii cum se cade.

P. S. Sa li-a respuns la tustrele deputații cu va purcede conform cu legea și dreptatea.

— Pastorală unui episcop sârb. Episcopul de Pakrac, Miron Nicolici, răspunzând invinuirilor grave ce s'au adus bisericii sârbești în procesul de înaltă tradare intentat »revoluționa-

rilor« sârbi, într'o pastorală adresată tuturor credincioșilor săi, varsă mângâiere în sufletele lor. Episcopul arată vremile triste ce apasă asupra poporului sârb. Azi — zice el — noi suntem prigonii pentru că avem curajul să mărturisim naționalitatea noastră sârbă pentru că păzim cu scumpătate obiceiurile bisericești noastre ortodoxe, pentru că rămânem credincioși literelor cirile și nu părăsim datinile poporului. Deși noi nu violăm niciodată legea, totuși suntem porecliți trădători de patrie. Noi însă ne iubim patria și suntem gata orișicând, dimpreună cu frații noștri croaiți, să ne vărsăm sângele pentru ea. În inimile noastre pline de-o adâncă amărăciune ascundem o singură mângâiere: dragostea frățască ce ne unește cu croaiții, un scump talisman al nostru, care va abate primejdia pierii din calea viitorului nostru.

Cu acest prilej și ceilalți episcopi sârbi au lansat pastorale însuflețitoare, îndemnând poporul să nu descurajeze în fața prigonirilor stăpânirii.

— Cum păcălește jidanul pe români. Zilele trecute un ziar unguresc local a publicat cu mare triumf numele a 14 români din comuna Micălaca de lângă Arad cari i-au trimis suma de 3 cor., 82 fil., cu destinația de-a contribui la colecta pentru răscumpărarea locului numit ungurește *Vesztőhely* lângă Arad. Aici au fost împușcați cei 13 generali unguri răsculați cari în anul 1848 au capitulat la Șiria și acum se face o colectă pentru răscumpărarea locului. Dăunăzi în Micălaca au avut loc alegerile pentru comitetul parohial. Primul epitrop ales, Gh. Todoran a invitat pe câțiva prieteni la o mică »cinste« și crășmarul jidaș, jupânul Böhm Mór, le-a propus să contribuie la colecta pentru Messina făgăduind că va trimite banii la »Tribuna«. Jupânul Mór a trimis însă banii la »Aradi Közlöny« cu destinația pentru *Vesztőhely*. Acuma Gh. Todoran epitropul ne roagă să desmințim că ei ar fi dat banii petru scopul unguresc. Bieții oameni sunt, firește foarte necăjiți pe jidaș. Ceea mai bună pedeapsă ce i-ar putea da, ar fi însă ca să nu mai călce în crășma jupânului Mór.

— Aventura unui copil cu lupii. Un băiat de român de vre-o 12 ani, elev de meseriaș a plecat zilele acestea seara din Alba-Iulia cătră Vinț unde aprcape de comună, afară în câmp locuiesc părinții lui. În drum văzu doi lupi mari și lătoși. Fiarele sălbatice se apropiau și copilul abea avu timp să se urce pe un copac. Jivnile nu plecară însă, ci se puseră la pază, căci prada nu le putea scăpa. După multe ceasuri de așteptare, pătruns de gerul cumplit, mai mort de frică, bietul copil simți că slăbește și mâinile-i rebegite nu-l mai țineau pe trunchiul copacului. Vor fi fost clipe grozave pentru el. Cu toate opintirile sale căzu, dar în cădere haina i-se prinse de o cracă și rămase aninat între cer și pământ, între moarte și viață. Într'un târziu, un cantonier care trecu pe acolo, alungă lupii cu mai multe focuri de pușcă și-l liberă din situația înfiorătoare. Bolnav de frică și de răceală el fu transportat la părinții săi.

— Școala de surdo muți din Arad, cere să anunțăm, că rugărite de primire pentru anul școlar 1909—10, trebuie înaintate până la 1 Martie a. c. Se vor primi elevi de ambe sexe dela 7—10 ani, de pe teritorul comitatelor: Arad, Bichiș, Bihor și Cenad. Alte amănunte se pot cere oriși când dela direcțiunea școlai.

— Caz de moarte. Ni-se scrie din Sibiu, că a murit acolo, în vârstă de 81 de ani, Maria Gămulea, mama contabilului dela Albina.

x Leac sigur împotriva boalei de po. ci, prețului unui pachet de încercare 36 de fl.

Fără căldură se poate face în timp de 5 minute romul cel mai bun materia pentru 1 l. 32 de fil. pentru un litru de cognac 40 de fil., un litru de rachiu 20 de fil. La fiecare flacon se alătură și modul de întrebuințare.

Cremă de lapte de ghiocel astăzi cel mai bun leac pentru curățitul pieții și a tenului, curăță fața

Telefon 287.

S'a deschis cea mai nouă

Telefon 287.

văvălie de parfumerii, lucruri de artă și diferite articole.

Depozit de parfumerii, instrumente medicale, materii de bază dagiat, aparate pentru îngrijirea bolnavilor, obiecte de gumă, (preservative), de bărbierit, și pentru menaj; cioruri, lichozuri, compozitii, ape minerale, vinuri medicinale, preparative pentru alimentare, bomboane; vapoșii și diferite materii.

Măthé și Soțul, Kolozsvár, Ferencz József-ut 2.

de pistui în timp de trei zile și o face alba și catifelată.

Văpseaua de păr Neril. După o înrebuințare împrumută părului cea mai frumoasă culoare originală, bălăie, brună sau neagră.

Dulapuri pentru farmacii de casă, articole de agricultură în prețurile cele mai ieftine.

Toate de vânzare la **Fekete Mihály,** dogherie, Târgu-Murășului (Marosvárhely), Székényi-tér.

x Tot felul de chipiuri militare și de alte uniforme, apoi cizăi și calpăce din materia cea mai bună și în prețuri ieftine. Fabricate proprii. **Weber Pál,** măiestru specialist pentru confecționarea chipiurilor. Cașovia (Kassa) Fő utca.

Ultime informațiuni.

— Prin telefon.

Ședința camerei.

Budapesta, 16 Februarie. Ședința se deschide la ora 10^{1/4}. Prezidiată Návay Lajos. **Héderváry Lehel** referentul comisiei de imunitate raportează despre cazul **Justh-Polónyi-Beniczky.** După aceeaști din urmă doi deputați își recunosc greșala și constată că ea s'a ivit dintr'o mică și »nevinovată« neînțelegere, comisia propune să se treacă la ordinea zilei. Camera primește propunerea în unanimitate. După un scurt discurs al lui **Polónyi Dezső,** care ține să se justifice și în fața camerei, se continuă discuția asupra proiectului de recruți.

Cel dintâi ia cuvântul **Nagy Gy.,** vorbind în contra proiectului. Pactul dintre guvern și **Maiestatea Sa,** a fost violat prin sporirea lefurilor ofițerilor și prin urcarea contingentului de recruți...

Președintele: Te rog, dle deputat, să nu te abai delă discuție.

Nagy Gy. continuă criticând aspru proiectul. La urmă propune să se întrerupă discuția asupra proiectului de recruți și să se amâne până când se va limpezi cu totul chestia băncii...

La 11^{1/2} intră **Justh** în sală, unde e primit cu aclamații de întreaga Cameră.

Urias scandal în parlament.

Deputatul **Maniu** pus sub teroare, insultat și amenințat.

Atitudinea sa bărbătească.

Președintele îi retrage cuvântul.

La sfârșitul ședinții vorbește dl **Maniu** contra maghiarizării armatei, criticând cu hotărâre sistemul de a întrebuița oastea ca un mijloc de a maghiariza. Cuvintele dânsului au stârnit un scandal într'adevăr urias din partea întregului parlament, un scandal cum nu s'a mai văzut dela afacerea **Vaida** încoace. Toată majoritatea s'a sculat în picioare, sbierând și urlând nebună, insultându-l cu cuvinte murdare și josnice. Deputatul **Maniu** a stat ca o stâncă neclintită înfruntând urgia groaznică, deși din întâmplare nu avea lângă sine dintre deputații noștri decât pe **Stefan C. Pop,** care l-a susținut cu hotărâre.

Președintele a fost nevoit să suspende ședința. După redeschiderea ședinții d. **Maniu** reluând cuvântul, vorbește cu aceeași neînfricare ca mai înainte. Declară hotărât că nu primește să fie terorizat și nu a venit în parlament să spuie lucruri plăcute majorității. Nu va retrage nimic din ceea

ce a spus. *Repet, zice, că precum nu vom suferi ca instituțiile statului să fie pepiniere de maghiarizare, tot așa nu vom admite ca armata să servească maghiarizarea.*

Scandalul continuă însă și **președintele** adresează deputatului **Maniu** invitarea să nu ațâțe contra limbii unghurești.

D. Maniu continuă însă spunând că introducerea limbii unghurești în regimentele cu majoritate nemaghiară e un vădit mijloc de maghiarizare și limba de regiment unghurească e păgubitoare monarhiei întregi...

Aici însă **președintele Justh** îi retrage cuvântul dlui **Maniu,** dar scandalul continuă încă o lungă bucată de timp.

Au fost scene grozave cari s'au potolit numai cu greu. Tot dicționarul parlamentului unghuresc a curs asupra deputatului român. Nu se pot însemna întreruperile și vociferările ce i-s'au aruncat. Rețin una din sutele de amenințări:

— *Deși stai ca stânca de piatră, totuși te vom zdrobi!*

Căci dl Maniu a stat într'adevăr ca stânca și nimic nu a fost în stare să-l clatine sau să-l înfrice, ci a stat eroic împotriva scandalului.

Cauza indignării parlamentului a fost declarația categorică a dânsului că nu voim să știm de maghiarizarea armatei.

Vestea furtunii acesteia va avea însă un răsunet în tot poporul românesc care va sta ca un zid întru apărarea iubiților săi reprezentanți.

Nu vom îngădui ca iei să fie terorizați până și în cameră și dacă deputații unghuri o doresc, vor găsi tot poporul românesc gata nu numai la vorbe ci și la fapte!

Comitetul parohial românesc din Viena la primarul Lueger.

— Relație specială. —

Viena 16 Februarie. Astăzi a fost primită delegația comitetului bisericii românești din Viena în frunte cu generalul **Lupu** la primarul orașului **Dr. Karl Lueger.** Marele filoromân a arătat interes deosebit pentru clădirea bisericii românești din Viena și a făgăduit cedarea unui imobil gratuit pentru biserică.

Economie.

Adunarea generală a institutului de credit și economii „Timișiana” din Timișoara.

Timișoara, 11 Februarie.

Cu anul expirat 1908 »Timișiana«, și-a încheiat cu un rezultat de tot favorabil, al 24-lea de existență. Abstrăgând dela cifrele bilanțului, care toate ne arată o deosebită dezvoltare, pe noi români trebuie să ne îmbucure faptul, că »Timișiana« azi ocupă loc de frunte nu numai între băncile noastre, ci aci, pe marea piață comercială și industrială a Timișorii, — unde sunt peste 25 bănci străine, — »Timișiana« este un factor financiar de importanță. Imprejurarea aceasta este de-ajuns, ca să cunoaștem rolul institutului »Timișiana«, pentru întărirea elementului românesc din banatul Timișan,

dar totodată trebuie să fim încurați și cu încrederea și datorința ce o avem pentru fortăreața aceasta din metropola Bănătuului. Cu drept cuvânt și cu însuflețire curată deci am putut serba în 10 c. n., cu ocaziunea adunării generale, rezultatul muncii cinste.

Adunarea generală a fost prezidiată de dl **Petru Ionașiu,** vice-președintele direcțiunii, fiind de față 45 acționari. Raportul direcțiunii și a comitetului de reviziune precum și bilanțul anual, fiind deja tipărit și împărțit la timp între acționari, se privește de cetit și se primește în întregime.

A urmat împărțirea profitului curat din 1908. Nu sunt omul cifrelor, dar din lămuririle dlui **Dr. Aurel Cosma,** membrul direcțiunii, constat, că direcțiunea institutului »Timișiana«, este pătrunsă de adevărul, că fără fonduri proprii tari, fără consolidare, nici un institut nu poate conta la încrederea publicului.

Dreptaceea adunarea generală, fără discuțiune, unanim, cu însuflețire a primit propunerea direcțiunii, ca fondurile proprii să se doteze cu suma de 50.000 cor. ca astfel fondurile proprii, să fie în consonanță cu capitalele primite spre administrare. Fără exagerare, dar cu drept pot să afirm, că poate nici un institut de al nostru nu și-a dotat fondurile cu o astfel de sumă. Faptul acesta singur ne îndatorește ca să cunoaștem și să depunem toată încrederea în direcțiune — și dupăcum a spus dl **Dr. Iuliu Coste** —, îndeosebi în directorul executiv **Romulus Cărăbașiu,** care prin vamele sale cunoștințe, prin munca sa neobosită și desinteresată, ne-a produs din an în an, tot mai frumoase rezultate, iar în anul acesta a excelat.

Impărțirea profitului de 12079009 cor. s'a primit conform propunerii direcțiunii și anume: 7 și jum. procente dividendă acționarilor 45000 cor., stabilindu-se astfel dividendă anului 1908 cu 15 cor. de acție plătabilă imediat după adunarea generală; se dă fondului general de rezervă 24000.— cor.; fondului special de rezervă 16000.— cor.; fondului de penziuni 10000 cor.; tantiemele direcțiunii, comitetului de reviziune și funcționarilor 1717731 cor.; pentru scopuri culturale 3000.— cor., iar restul de 5618.78 cor. s'a trecut în contul venitului 1909.

Expirând 2 mandate din direcțiune, dd. **Dr. Aurel Cosma** și **Romulus Cărăbașiu** cu totalitatea voturilor prezente au fost reeleși pe un period nou de 6 ani, și în fine atât direcțiunii, cât și comitetului de reviziune li-s'a dat absolutul convenit pe anul 1908.

Ne mai fiind alte obiecte de pertractat, **președintele** încheie ședința mulțumind acționarilor pentru interesul manifestat față de institut.

După adunare a urmat un prânz comun la hotelul »Principele de Coroană« petrecând câteva momente senine și sărbătorind și la masa albă rezultatul muncii cinste,

Redactor responsabil **Constantin Savu.**

Editor proprietar **Gheorghe Nichin.**

Fabrica de spălat cu aburi

„KRISTALY”

Kristály gözmosó gyár, **Kolozsvár,** Pályaudvar.

Cu mașinăriile sale cele mai moderne, aranjată cu puteri electrice, spală, calcă și curăță albituri bărbătești și de dame, și tot felul de lingerie cu prețuri moderate

— La o sumă ce trece peste zece cor., pachetul se retrimito porto-franco. —

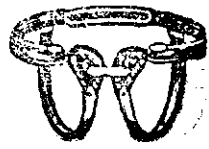
KONTSEK GÉZA

mai înainte Gaszner Károly
în DEBREŢIN (Debrecen)

Recomandă revânzătorilor semințe de legumă și de hort în
tocuri fine în dulap de vânzare foarte frumoasă ornată, pe
lângă rabat mare. Catalog de prețuri trimite gratis.

Cele mai bune semințe din lume. (Fond. 1782).

Zénithul de gumă

deja după câteva zile s'a dovedit prin mil de scrisori de recunoștință dovedește că

specialitățile (preservative) pentru dame și domni, inventate sub numele Zenith sunt cele mai de încredere, nu strică sănătatea, ocazională eră defectul celor de până acum.

Prețul: 1 buzia de Zénith pentru domni 8 cor., 1 buzia Zénith pentru dame 7 cor.

La comandă va rugăm să fiți atenți la numele Zénith, săci numai atunci e veritabil, dacă e provăzut cu marca Zénith. — Se trimite în străinătate și în țară pe lângă cea mai mare discreție, recom și cu rambursă.

Agentura principală în Ungaria:

DEUTSCH IZIDOR

magazin de instrumente medicale și pentru înălțarea bolnavilor
Szabadka, Kossuth-u.

In atențiunea fabricanților și a economilor!

Skafszky Adolf

Fermă de mașini și montarea lor.
BUDAPESTA, VIII Tömö utca nr. 23.

Se angajază să monteze tot felul de mașinării, pentru ferestrate și mașini cu aburi precum și în fabrici de spirit și de cărămieșă, apaducte, pompe compresare, **montarea tipografiilor**

tot acemenea transmisii și conducte de piane. — Primirea reparaturilor și transporte demașini.

Invenție nouă! Invenție nouă

Moară de oțel pentru întrebuințare în economic și acasă mașină excelent orzul, cucuruzul și grâul, se învârtă cu mâna, puterea de muncă a unui băiat de 6 ani 1 kilogram pe minut — pe lângă garanță.

Prețul 14 coroane.

Fac aparate pentru desfacerea sămantel de lucerna și de trifoiu, de mână cu puterea ori cu mâna, de aplicat în mașina de îmblățit ori de sine stătătoare. Prețurile să se întrebe.

Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfăcut sămânța trifoiului și atelier de reparatură de mașine.

ORADEA-MARE
Nagyvárad (Vilanytelep mellet)

Dela

THEIL JÓZSEF

fabricant de salamă și cârnațării în Medias (Medgyes)

se capătă următoarele:

Cârnațării pe Ianuarie:

Salamă ung. prima	—	—	—	prețul 1 kg. Cor. 2-75
Cârnaț veritabil de Crakovia	—	—	—	1-90
de Paris	—	—	—	1-40
veritabil de Debrețin	—	—	—	1-70
de șuncă	—	—	—	2-40
de Galifia	—	—	—	1-70
afumată	—	—	—	1-70
Șuncă afumată	—	—	—	1-80
Salamă cărnoasă de Cluj	—	—	—	1-60
Slănină de Debrețin afum. și cu ardei	—	—	—	1-44
groasă albă	—	—	—	1-40
afumată	—	—	—	1-50

Catalog de prețuri se capătă dela Theil József fabricant de salamă în Medias (Medgyes).

O rugare modestă, care nu vă costă nimic o oboseală, dar administrației ziarului nostru poate fi de mare folos.
Ziarul nostru roagă pe onorat public că la cererea președintelui curent sau la ori ce cerere sau anapărate să se provoace cu adresă firmei noastre în Tribuna.

Prăvălie nouă de obiecte de argint de China!
Kolezvár, Mátyás Király-ter 9
— (Costa prăvălie de bijuterii a lui Nagy József). —
Adre la cunoștința on. public, că sun deschis

prăvălie de obiecte de argint de China

corespund toate obiectelor timpului modern. În un mare deposit permanent de tacâmuri, vase, jardiniere, cabare, esuri și tot felul de obiecte de lux, fascinant cel mai modern. În mare deposit din obiectele de Bernsdorf și Szabadka, și a omenia obiecte optice. Solicit părți on. public, Cu simță

Feuerstein Herman
în Cluj (Kolezvár)
Mátyás Király-ter nrul 9.

— Prețuri solide. —
— Preț-curent gratis și frec. —
Comandele în provincie se săvârșese prompt și solid.

Ferdinand Saller
stabiliment de mașini, motoare și automobile.
Sibiu, Franziskanergasse 6.

Se execută orice reparații de motoare cu benzină sau cu ulei. Găsește întrebuințarea minimală de material și prestație maximală. — Construesc motoare nouă de benzină dela 2 la 6 HP puterea cea mai ieftină pentru industrie și agricultură, stabile santransportabile. — Toate reparațiile atingătoare de ramura mașinelor să execute în mod special și ieftin

Cele mai bune referențe.
Prețurile ieftine.
Serviciu solid.
Fac reparații de automobile și de biciclete.

Szoták József
fabricant și turnător artistic de obiecte de bronz, candelabre, table de firmă de metal

Kassa, Pogány-utca 9.

Lucrează pentru fabricanți de mobilă după orice desemn părți de metal necesare la mobile.

Mai departe table de metal pentru firme de avocați, medici, fabricanți, totodată table pentru comune și numere de casă.

Totodată se face candelabre pentru case, cafenele și birourii, până la cele mai luxoase și complicate cu prețuri moderate.

Nou! Nou!
Prăvălie de haine femeiești și pt. copii
Arad, str. Forray (Palatul cont. Nádasdy).

Recomandă magazinul bogat asortat în haine femeiești și pentru copii, dantele și bluze. Halate și r chii de desubt, dela pretențiunile cele mai simple până la cele mai îngușe. Costume, haine de ba și de doliu se pregătes în d curs de 24 ore.

Rugând binevoitorul sprijin al st. doamne am rămăs cu deosebită simță

BRÜLLER LAJOS
prăvălie de haine femeiești și pentru copii
Arad, str. Forray (Palatul cont. Nádasdy).
Furnisorul societății regn. al căilor ferate.

„CRIȘANA“ institut de credit și de economii, societate pe acții în B R A D.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii »CRIȘANA« sunt invitați prin prezenta la

I-a adunare generală ordinară

care se va ține în Brad, Duminică în 7 Martie 1909 st. n. la 2 ore d. a. în localul institutului cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Constatarea numărului acționarilor prezenți și al acțiilor pe cari le reprezintă.
2. Denumirea alor 2 notari și 2 scrutinători.
3. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghere despre gestiunea anului 1908 și aprobarea bilanțului.
4. Propunerea direcțiunii și decidera asupra împărțirii veniturii curate.
5. Darea absolutivului pentru direcțiune și comitetul de supraveghere pe anul de gestiune expirat.
6. Fixarea prețului marcelor de prezență pro 1909 pentru membrii direcțiunii și a pașalului de călătorie pentru membrii comitetului de supraveghere.
7. Stabilirea statutelor pentru fondul de pensioane al funcționarilor.
8. Alegerea alor 4 membrii în direcțiune pe un period de 3 ani.
9. Alegerea comitetului de supraveghere pe un period de 3 ani.

Se atrage atențiunea domnilor acționari asupra următoarelor dispozițiuni din statute :

§. 21 al. 2. „Femeile se reprezintă prin plenipotență, minorii prin tutori, curanzii prin curatorii lor, societățile, corporațiile și instituțiile, prin reprezentanții lor legali, chiar dacă acești din urmă n'ar fi acționari“.

§. 22. „Numai acei acționari au drept de vot, cari sunt trași ca proprietari de acții în cărțile societății cu cel puțin 6 luni înainte de adunare și cari își depun cu 24 ore înainte de aceasta, pe lângă revers, acțiunile lor, eventual și dovezile de plenipotență, la casa societății, eventual la locurile destinate de direcțiune. Avizul despre depunerea acțiilor la locurile destinate are să sosească cu 24 ore înainte de ținerea adunării“.

În legătură cu cele cuprinse în §-ul din urmă notificăm, că pentru depunerea resp. primirea acțiilor și extradarea documentelor despre depuneri s'au designat resp. au fost rugate instituțiile: »Agricultor« (Hunedoara), »Albina« (Sibiu), și filiala (Lagoj), »Arcaș« (Orăștie), »Casa de păstrare« (Mercurea), »Casa de păstrare« (Săliște), Filiala »Crisana« (Halmagiu), »Hunedoara« (Dăca), »Ilișia« (Alba-Iulia), »Ūs redoi banka« (Praga) și filiala (Viena), »Victoria« (Arad), »Vlădeasa« (B. Huedin) și »Zărânda« (Bața).

Brad, la 11 Februarie 1909 st. n.

Directiunea.

CONTUL BILANȚ cu 31 Decembrie 1908.				Pasiva	
	Cor.	fil.		Cor.	fil.
Casa		16550 32	Capital societar		200000 —
Cambii	582599 9		Fond de rezervă special 1)	127070 64	
Cambii cu acoperire hipotecară	72745 —	655344 90	Fond de rezervă special 2)	4004 52	131075 16
Imprumuturi hipotecare		205201 54	Fond de pensii		7906 21
Obligațiuni cu caventași		673910 88	Reescont		258266 —
Lombard		1028 —	Depuneri		1017018 21
Efecte		18917 50	Diverse creditori		7313 07
Realități		97000 —	Interese tranzitorii anticipate		26605 50
Mobilier		5030 —	Profit curat		48455 38
Bon în giro-conto la banca Austro-ungară		984 —			
Conturi curente		3091 64			
Casa de păstrare postală		201 68			
Anticipațiuni		1000 —			
Debitori		114 20			
Int. tranzit. de reescont		3879 87			
Rate restante din capital social		13425 —			
		1696639 53			1696639 53

1) Cu dotația din anul acest va fi de — — Cor. 1135 6 19
2) Cu dotația din anul acest va fi de — — „ 7539 26
Total: Cor. 14111 45

CONTUL PROFIT ȘI PERDERE.				Credit	
	Cor.	fil.		Cor.	fil.
Interese de reescont		10880 50	Profit transpus		2500 —
Interese de depuneri		51777 10	Interese dela cambii și cambii cu acop. hip.		35897 51
Salare și bani de cvartir		14328 50	Interese dela hipotecă		14286 97
Marje de prezență		2938 —	Interese dela obligațiuni		63004 35
Spese de giste, tipăriuri, porto, etc.		11016 31	Venite dela efecte		615 —
Costuri tribuțiuni		8156 70	Cheltuieli și plăți		6786 46
10% dare de depuneri		5177 67	Interese de cont curent		5933 08
Amortizări de mobilier și efecte		848 48	Provizorii		19061 46
Profit curat		48455 38	Diverse		5493 81
		153578 64			153578 64

Comșa m. p.
dir. executiv.

Brad, la 31 Decembrie 1908.

p. pa Damian m. p.
comptabil.

DIRECȚIUNEA:

sile Damian m. p. Cornel Lazar m. p. Nicolae Bedea m. p. Romul Coțoiu m. p. Ioan German m. p. Nicolae Obedeu m. p.
preș-dinte. vice-președinte

Teodor Pap m. p. Petru Rimbaș m. p. Dr. Nicolae Robu m. p. Aron Roman m. p. Dionisiu Sida m. p.

Revăzut și aflat în ordine.

COMISIUNEA DE SUPRAVEGHIERE:

Brad, la 6 Februarie 1909.

orgiu Părău m. p., preș. Ioan Perian m. p. Andron Bogdan m. p. Dominic Rațiu m. p. Nicolae Pop m. p.